

Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam
91. szám

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Péntek
1933. évi április 21

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldre postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az *beszedési* díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — **Külföldre** negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. Magyarországon postátak rékpénztári számlánk száma 12.174. — **HIRDETÉSEK** díja 6 lej, szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

A JAPÁNOK KÖRÜLZÁRTÁK PEKINGET

Megkérdézzük Paál Árpádot...

Ezt a vezércikket, úgy érezzük, Paál Árpádhoz kell címezni. Ahhoz a Paál Árpádhoz, aki 14 esztendővel ezelőtt, a mikor Erdély magyarsága oly hirtelen és drámai körülmények között román jog alá került, történelmi szerepet vállalt. Ez a szerep: *annak a felismerése, hogy a magyarság, a kisebbségi sorsba került magyarság, az elsőrendű nemzeti helyzetből ötödrendű nemzetiségi helyzetbe sodródott magyarság, csak a legteljesebb szabadelvűség, legszélesebb körű jogállapot, legcsorbitatlanabb demokrácia, haladás, egyenlőség útján vereskedhet ki az élethez való jogát új helyzetében.*

A kétmillió magyarországot ellenállhatatlan erővel verdeste meg az új hatalom. A magyar tömeg ide-oda szédült és tántorgott. Gazdaságilag és politikailag egyképpen lejtőre került. Kihajtották állásaiból. Elcsuszott lába alól a föld. Megnyomorodott iskoláiban. Nem ismerték el. Meg sem bíztak benne. Sovíniszta gázokkal fojtották lélekzetét. Bilincseket vertek rá, mert tartottak elkeseredésétől.

Ezzel a helyzettel, ezzel a kisebbségi sorssal csak az összes népi erők együttes lendületével, gazdasági és politikai iramával, kulturális felszabadulásával látszott lehetőségek megvárakozni. Megnyitni hát a zsüipeket! Mindent átható, mindenkit bekapcsoló nemzeti mozgalmat teremteni! Az egész magyar tömeg nagy-szerű életküzdését, eddig sorvadó, de hasonlíthatatlan energiáit az új impérium csapásaival szemben!

El lehet-e képzelni kisebbségi életet, nemzetiségi boldogulást másképpen, mint az egyenlőség, a demokrácia, a fejlődés magasabbrendű légkörében?

Ekkor tűnt fel Paál Árpád s emlékeznünk kell rá, hogy a tömegek, amelyek az új idők új követelményeinek ösztönösen is tudatára ébredtek, mily megható tisztelettel, rokonszenvvel és ragaszkodással fogadták. Az első volt, aki a kisebbségi magyar sors feladatainak zászlóját megfoglalta. Az erdélyi magyarság középső és alsó rendjének száz-ezrei osztatlanul tömörültek mögéje és vállalták vele azt a harcot, amelyet ez új demokráciáért, a népi erők érvényesüléséért megkezdett.

A megbecsülés és szeretet, amely körülövezte, lassan afféle messiánizmusba olvadt át. Neve fogalommal vált, írásai biblikus erővel hatottak, kifejeződtek belőle az új magyar közélet első politikai szentje.

Sajnos, mert nemcsak a kisebbségi sors feladatainak felismerésében és vezérlésében volt első, hanem a feladatok elhagyásában és a vezérlés eladásában is.

Azok a százazrek, akik ömögötte, ő miattá tömörültek, akik rajta keresztül hittek és harcoltak, akiknek a progresszió a Paál Árpád egyéniségén keresztül elevenült meg, összerokkantak és hitüket veszítették, amikor eszményüket eltántor-

rulni látták. Proféták utána is akadtak az erdélyi magyar nemzet testében: de mily gyöngék, mily reménytelenek, mily bizonytalanok. Az az együvértömörített, de csufosan szétvert népmillió, amely Paál neve után sorakozott, soha többé nem volt összehozható.

Ezt siratja most is és fogja még siratni százszor is a romániai magyarság közéletében.

Hitetlen, kétkedő, erőtlén, bizalmatlan lett a nagyot akaró, újat vágyakozó, haladást szomjazó magyar közvélemény s legalább oly aranypengésű tehetség kellett ahhoz, mint amilyen aranypengésű volt egykor Paál Árpád neve, hogy ismét összehozza a szertvert nyáját.

★

Azóta, amióta felhagyott a néptömegek vezérkedésével, amióta nem kívánja többé a magyar sorsot tömegesekkel irányítani, amióta csatlakozott ahhoz a felfogáshoz és érdekkörhöz, amely a nemzeti szempontokat csak egy kis réteg irányításán keresztül látja, Paál Árpád hosszú pályafutáson ment keresztül. Per angusta ad augusta! — ahogyan a bölcs latinok mondták. Sok kínos és keserves és elképpesztő szerepvállaláson át győzedelmeskedett. Akik ellen küzdött, hogy később melléjük álljon, azok mellé állottak. Akiknek kezébe letette a történelmi szerepnek a tömegektől elnyert mandátumát, azok e mandátum helyett másik, nehéz ezresbankokkal díjazott mandátumot adtak helyette. Akiknek rendelkezésre bocsátotta tollát, azok főszerkesztői tisztséget adtak e toll mellé.

Egy historiai, de keserű, önfeláldozó posztot feleadt. Eladott. S kapott érte egy nem historiai, de viszont édes és jól kamatozó pozíciót.

E pozíciója indít bennünket arra, hogy vezércikkünket mintegy Paál Árpádhoz címezzük. Ugyanis ő az, aki az Erdélyi Lapok című magyar kisebbségi napilapot főszerkesztte. Aki az erkölcsi felelősséget vállalta.

Legalább is névleg.

Hir szerint tudniillik a tényleges irányító, a kulisszák mögött álló rendező dr. Scheffler Ferenc lenne. Ez az ur pap-tanár, ami nagy külső méltóságot jelent. Tisztességére válna bármely intézménynek és bármely napilapnak, ha egy ily nemes tisztet betöltő férfiú zsírálná nevével erkölcsiségét.

A véletlen azonban ezuttal úgy akarja, hogy az Erdélyi Lapok nélkülözni legyen kénytelen homlokáról a nevet, amely oly tiszteletreméltó pozíciójával adhatna az újságnak fokozottabb morális súlyt. Nélkülözni kénytelen, mert a tisztesség nem egyeztethető össze az egyéniséggel, aki birtokolja. Scheffler Ferenc dr. ur multja élénk és gazdag. Kamatüzletei nyomán egzisztenciák omlottak össze, súlyos tözszerűletek húzódnak meg a papi méltóság árnyában. Ez az ur, ha akarjuk, erkölcsi halott. Címe és jellege van, a hozzájáruló élet és tisztesség nélkül.

Mondják, ezért vállalja — per procuram — Paál Árpád a főszerkesztőséget.

Mondják. Mi azonban, még ha hinnők is, nem mondhatjuk. Mert részünkre Paál Árpád, aki még röviddel ezelőtt egy kétmillió nemzettet legkiemelkedőbb szellemi és erkölcsi vezére volt s aki e vezérkedésnek maradékait még most is birtokolja, nem vállalhatja a név eladásának alantas szerepét. Mi nem hiszünk, hogy Paál Árpád skrupulus nélkül fedez bármit, amit a neve mögött megjelenő labban cselekednek. Fel sem tételezhetjük, hogy pénzért vásárra vitte volna azt, ami volt s ami még maradt belőle.

Igy hát felelősnek kell tekintenünk őt. S ezért, hogy a vezércikk főképpen neki címződik.

★

Az Erdélyi Lapok husvétii számában két és fél oldalas cikk jelent meg. Ez a cikk, amelynek „A tiszaezlári bünpor” a címe, a régi vérvád-mesét újítja fel. Hogy milyen szellemben? Ime, álljon itt a közlemény néhány bevezető sora:

„A tiszaezlári bünper után, 20 év múlva Eötvös Károly (harminc év előtt) megírta a Nagy Pert, amelynek ő példója, és Bary Zoltán vizsgálóbírója volt.

Már mindenki tudja, hogy a kormány határozott parancsára fejezték be a pert és egy idegen nő holttestét fogadták el az eltűnt kisleány holttesté gyanánt, amelyet a Tisza hozott lefelé. Nem a gyermek Solymosi Eszter hullája volt.

A főtárgyalás folyamán a törvényszék elnöke, az ügyész és a vizsgálóbíró Bary József engedelmességet a felsőbb parancsnak, amely a külföldi, főképpen zsidó sajtó nagy agitációja nyomán keletkezett kellemetlen hangulatot akarta nyugodpontra juttatni s a nagy pert gyorsan befejezték. De Bary vizsgálóbíró (halálakor a nagyváradi törvényszék elnöke) megírta az igazságot emlékirataiban, amelyet özvegye most könyvolakban kinyomatott Budapesten.”

Nos, így hangzanak a bevezető sorok. Szabad-e érdemben felelni rá?

Nem volna-e szentségsértés Eötvös Károlynak, Magyarország egyik legragyogóbb eszemű, legfedhetetlenebb honfiának iróművészetének és jogásának halhatatlan szellemével szemben, nem volna-e gyalázat a XX. század eszméivel szemben, ha mi most rámutatnánk arra, hogy e sorok minden állítása hazugság és lelkiismeretlenség?

Volna-e jogunk ahhoz, hogy a tiszaezlári tragédiát, amelyet oly csudálattreméltó éleszüességgel és becsületességgel mutatott meg a világnak a maga meze-

len, szomorú pörésében a „vajda”, kihantoljuk most a feledés sirjából, ha még a felháborodás és megdöbbenés formájában is?

Nem, az objektív, vitatkozó méltatást az Erdélyi Lapok nem érdemli meg.

Ellenben Paál Árpádnak, aki évtizeddel ezelőtt még a haladás és szabadelvűség, becsületes közélet és népi felszabadulás lobogóját ragadta kezébe, aki eszméiben és elveiben, minden fordulás ellenére is, annyira legalább elkötelezte magát, hogy tisztességes maradjon, nos, ez a Paál Árpád megérdemli még, hogy megkérdézzük tőle: vajjon vállalja-e a felelősséget ezekért a sorokért és az utána következő kétoldalal cikkért?

S vállalja-e a felelősséget azokért a megelőző cikkeikért is, amely ezt a megelőző, hihetetlen, középkori közleményt a vérváddal kapcsolatban megelőzték?

Meg kell kérdeznünk Paál Árpádtól, a népjogok harcosától, Erdély egykoron legmagasabbrendű demokratájától, hogy vajjon azonos-e azzal a Paál Árpáddal, aki most a kisebbségi magyarság szociális tragédiáját egy ostoba, ódon, otromba, szennyes vérvádmesével akarja feledtetni?

Vajjon ő lenne az a Paál Árpád, aki a népi erők gazdasági és politikai harcát üzletszerű antiszemitizmussal kábítja el?

Aki a haladást és kulturális iramot a zsidógyűlölet áfiumával helyettesíti?

Aki a jobb sorsra, több emberségre, becsületesebb életre szomjazó tömegeket úgy vakítja, hogy itt a zsidó, üssétek?

Aki nevet adja a tiszaezlári vérvád kapcsán egy mélysegesen megfertőzött előfizetési akcióhoz? Aki ahelyett, hogy kisebbségi és népi öntudatot hirharangotna, saját súlyával is hinti az amugy is, önkéntelenül is és a jövőben súlyosan visszaható módon harapódzó mételet?

Vajjon az a Paál Árpád áll-e előttünk az erdélyi magyarság fonnyadó testének felekezeti gyűlölködések taglójával való szétaprózási hóhérmunkájában, aki az egyseget és a magyarul érzők, magyarul gondolkodók, magyarul akarók egységét és ellenállhatatlan lendületét hirdette?

Ismétlünk, ez a kérdés nem az Erdélyi Lapoknak szól. És nem Scheffler pap-tanár urnak. Őket nem kérdezzük, nekik kérdés nélkül felelni fogunk. De Paál Árpádot feltétlenül meg kell kérdeznünk megegyezően. És meg kell hallgatnunk a feleletét. Ő nem az az egyéniség, aki nem látná, nem tudná, hogy itt mérget öntenek a tiszta serlegbe.

Nem az a szellem, aki fel ne ismerne, hogy itt rombolnak és gyújtogatnak. Nem lehet az az erkölcsi egyéniség, aki észre ne venné, hogy ha ez így folyik tovább, akkor éjszakai órák kárörvendő kezek odairják majd az erdélyi magyar nemzet cégérére azokat a szavakat, amelyek egykor Caraffa palotáján diszelegtek:

— Aus den Thraenen der Ungarn!... Nem lehet igaz az, hogy a magyar könyvek új csatornáját éppen a Paál Árpád keze üsse csapra!

Miniszterek Brassóban

Brassó, április 20.

Szerdán rendezte meg a brassói román-ság a szokásos évenkénti „Juni-felvonulást”, amelyen ez alkalommal a Brassóban tartózkodó Vajda Sándor miniszterelnök, azonkívül Popovici igazságügyminiszter és Tilea államtitkár is megjelentek. A miniszterek szerdán éjszaka visszatértek a fővárosba.

Megölt a romlott hus egy áldott állapotban lévő nagyváradi asszonyt

A férje is haldoklik

Nagyvárad, április 20.

A nagyváradi Ossi-telegen megdőböntő szerencsétlenség történt, amely csaknem egy egész családdal végzett.

A telep lakosai eszméletlen állapotban akadtak rá a telepen lakó Ákos Andrássra és feleségére. A házaspárt a mentők kórházba szállították, ahol megállapították, hogy mindketten husmérgezésnek estek áldozatul. Az asszony, aki már előrehaladott áldott állapotban volt, óriási fájdalmi következtében csecsemőjét halva hozta a világra, majd hosszas kínlás után maga is meghalt. Férjét, aki még mindig eszméletlenül fekszik, ezidig nem lehetett kihallgatni.

A hatóság nyomban vizsgálatot indított annak a megállapítására, hogy a romlott hus miként került a házaspár asztalára.

Gyorsított eljárás a szatmári röpcédulások ügyében

Szatmár, április 20.

Tettenérés esetén a kommunista percek ezentúl a Marzescu-törvény alapján gyorsított eljárásban tárgyalják. Az első ilyen gyorsított eljárás alá kerülő kommunista ügy tárgyalását ma kezdette meg a szatmári bíróságnak. Jelentette a B. L., hogy tíz nappal ezelőtt Orosz Jakabot tetten érte a csendőrség, amint Halmiból Szatmárra egy láda röpcédulát akartak szállítani. A nyomozás során megállapították, hogy az ügyben Hirsch Mayer magántisztviselő, Steinberger Dezső és Steinberger Ernő halmi szobafestők, Dobosi László halmi lakos, Nikita György komlóssellői gazdálkodó és Csontos Simonné komlóssellői parasztasszony vannak bekeverve.

Az ügynek még három tettese van: Paul Demeter, Paul Jakab és Kacz Hermann, de ezeket nem lehetett kézrekeríteni.

A mai tárgyaláson a vádlottaknak csak egyrészt hallgatták ki. A holnapi napon valószínűleg valamennyi vádlottat kihallgatják már és talán ítéletre is sor kerül.

MacDonald Amerikát is be akarja kapcsolni a nagyhatalmi szervezetbe

London, április 20.

MacDonald amerikai útjával kapcsolatban Londonban úgy tudják, hogy az angol miniszterelnök Washingtonban a revízió kérdését is szóba hozza. MacDonald ki akarja Roosevelt előtt fejteni, hogy a revízió az európai politika kulcsa. Továbbá rá akar arra is mutatni, hogy a Népszövetség alapokmányának szerkesztésére Amerika is befolyt és így reá is vonatkozik az alapokmány 19. paragrafusából származó revíziós kötelezettség. Éppen ezért — ez lesz MacDonald gondolatmenete — Amerikának nem szabad idegenkedni attól, hogy a nagyhatalmi direktóriummal kapcsolatban a revízió ügye is szönyegre kerüljön, mert hiszen a revízió régebben az amerikai politika állásfoglalása is volt.

MacDonald ezenfelül megkísérli, hogy Amerikát is bekapcsolja a nagyhatalmi politikába és így azt óhatalmi direktóriumra növelje. Ebben az esetben a revízió során kialakított új európai határokért a felelősséget Amerikának is vállalnia kell.

Roosevelt négy pontja

a világválság megoldására

Páris, április 20.

A Petit Parisienne newyorki jelentés szerint Roosevelt MacDonald és Herriotval négy kérdésről akar tárgyalni.

Ez a négy pont az alábbi volna:

1. Az ezüst revalorizációjának kérdése.
2. A vámoknak tíz százalékkal való leszállítása és ennek kapcsán minden olyan intézkedésnek megszüntetése, amely a szabad kereskedelmi forgalmat gátolja.

3. A valuták általános stabilizálása.

4. Az európai államok háborús tartozásának rendezése.

A lap egyébként úgy értesül, hogy Franciaország a négy ponttal szemben két ellenjavaslatot dolgozott ki és azokat Herriot magával vitte Amerikába. Franciaország mindazokat felül a biztonság kérdését is meg akarja Amerikával tárgyalni és ebben a kérdésben az Egyesült Államok segítségét kéri.

Büntény, vagy öngyilkosság

Rejtélyes kettős halál a pásztorórán

Bukarest, április 20.

A regáti Calarasz városban szerdán délelőtt egy találkahelyen

holtan találták Jonescu ügyvédet és Zaster-niceanu Mária 17 éves diáklányt.

Mivel a tetemek már felosztásban voltak, valószínű, hogy az elhalálozás már napokkal ezelőtt következett be.

Hogy a halált öngyilkosság, vagy büntény okozta-e, még nem sikerült megállapítani.

Használt az angolok erélyes fellépése

Feltűnően enyhe ítélet és páratlan indoklás az angol mérnökök ügyében

Moszkva, április 20.

A szovjet bíróság ítélte a Vikers-perben. Az ítélet feltűnően enyhe és az indoklása egyenesen szenzáció. A bíróság politikai disszertációvá magasztja az ítélet indoklását és megmagyarázza, hogy miért nem kellett és miért nem lehetett a vádlottakat súlyosabban elítélni.

Tagadhatatlan, az angol diplomácia fellépésének eredménye volt.

Ha Anglia nem lép ilyen erélyesen fel, halálra ítélik az angol mérnököket, helyesebben: ha Oroszországnak a jelen pillanatban nincs olyan szüksége az Angliával való jóviszonyra, másképpen néz ki az ítélet.

A moszkvai kémkedési perben a szovjet-bíróság kedden késő éjszaka hirdette ki az ítéletet.

MacDonald angol mérnököt 2 évi, Thorntont 3 évi fegháza ítélték, Gregoryt pedig felmentették.

A másik három angolt, névszerint Monkhouse-t, Nordwalt és Cuzmit a bíróság kiutasításra ítélte.

Ezeknek március hó 21-én este 9 óráig el kell hagyniuk Oroszország területét.

Az orosz vádlottak közül sem ítélték senkit halálra.

Az ítélet indoklása megállapítja, hogy a bíróság gondosan megvizsgálta a vád-

pontokat és a vizsgálat adatai alapján megállapította, hogy az ügyészség a vádlottakat jogosan vádolja úgy szabotázs-zsal, mint kémkedéssel. Tekintettel azonban arra, hogy a szovjet megerősödött, a bíróságnak módjában van a vádlottakat a szabadságvesztés büntetésének kegyelmében részesíteni és nem kényszerül arra, hogy halállal sújtsa a bűnösöket. Ez a börtönbüntetés, amelyet a bíróság kiszabott, tulajdonképpen kegyelmezés. Mindezek leszegzésével egyidejűleg megállapítja azonban a bíróság, hogy a szovjetnek bizonyos államokkal szemben még fokozottabban védekeznie kell.

Az indoklásnak ez a passzusa azt is jelentheti, hogy ezt a fokozottabb védekezési kötelezettséget a szovjet Angliával szemben nem érzi, ami már egymagában is udvariasságot jelent Anglia felé.

Az indoklás még azt is kihangsúlyozza, hogy az angol mérnökök kegyelmet kértek, amivel elismerték azt, hogy bűnösök voltak és vétettek a rend ellen. Az indoklás végezetül felemlíti egész szokatlanul még azt is, hogy a bűnper iratait az angol kormány moszkvai követe utján bekéri és annak adataira azért van szüksége, hogy az orosz-angol konfliktust elsimíthassa.

A büntető ítélet indoklása ezek szerint tehát felépíti az utat ahhoz, hogy az angol-orosz konfliktus felengedhessen.

Az angol kormány minisztertanácsban foglalkozott a Vikers-üggyel

A Vikers-ügyben hozott enyhe ítéletre feltétlenül nagy hatással volt az a minisztertanács, amelyet a moszkvai ítélet kihirdetése előtt, még kedden délután az angol kormány tartott. Ezen a minisztertanácsban az Amerikában levő MacDonald helyettesítésében Baldwin elnökletével és a tanácskozáson egyetlen tárgya volt: az angol-orosz viszony. A minisztertanács egy döntött, hogy az ítélet kihirdetéséig erről a gyűlésről kommunikálni nem adnak ki.

Egyidejűleg a külügyminisztériumban is jelentős tanácskozások voltak. A külügyminisztériumi tanácskozásokon jelen voltak a Vikers-ügy igazgatóságának tagjai is, sőt jelen volt a király magán-titkára is.

A keddi délutáni minisztertanácsról mindössze annyi szivárgott ki, hogy ebben az ügyben a kormány a külügyminiszternek teljes hatalmat adással, hogy a kérdést belátása szerint rendezze.

Londonban egyébként az ítélet kihirdetése előtt még az volt a felfogás, hogy bármiképpen szóljon is a moszkvai ítélet, annak politikailag konzekvenciái lesznek és az angol-orosz viszonyban a körülmények között sem enyhülhet meg. Ez az álláspont most már, a feltűnően enyhe ítélet után, nem tartható fenn. Különösen megenyhítette a hangulatot az, hogy a bíróság az ítélet két angol kiegészítését is lépések történtek és a kiadvással szemben a szovjetkörök sem helyezkednek tartózkodó álláspontra.

ANGLIA MÉGIS ELRENDELTE AZ OROSZ ÁRUK BEVITELI TILALMAT

Ujabb érkező jelentéseink szerint annak ellenére, hogy az angol mérnökök bűnperében ilyen enyhe volt az ítélet, az angol király a mai államtanács után mégis aláírta azt a rendeletet, amely az orosz áruk beviteli tilalmát rendeli el.

VILÁGPOLITIKA

MacDonald a tengeren

MacDonald uton van. A Berengaria fedélzetéről két táviratot küldött. Az egyiket királyának küldötte, aki üdvözölte abból az alkalomból, hogy ismét utra kelt, a másikat Rooseveltnek intézte, aki ugyancsak udvarias táviratban köszöntötte, hogy hajóra szállt. Rooseveltnek azt sürönyözte, hogy nagyszerű időben száll hajóra. Ezt a váratlan nap-sütést biztatónak előjelnek tekinti.

MacDonald babonás.

MacDonald valójában sohasem volt materialista. A munkáspártban, annak szélsőbal-szárnyán is, békepárti volt. Nemcsak a fizikai háborúval szemben volt békepárti, hanem a tőkés és munkás háborúban is a békepártot képviselte. A békés eszközökkel való társadalmi átalakulás hitén állott, holott a szocialista pártok egyetlen árnyalata sem küzdhet a béke eszközeivel. A história tanúsítja, hogy nem küzdhet.

MacDonald a történelmi materializmus tanúságai ellenére is változatlanul a Béke embere. Mikor gőzerővel közörik a kardokat, Rómába megy, hogy nagyhatalmi direktóriumot esküdjön és mikor már szinte befűtötték a tankokat, Washingtonba hajózik.

Most olaját vizs a szájában és kedvező előjelnek tekinti, hogy kisütött a nap.

Az eseményeket nem szabad egymással összevetni és az embereket nem szabad egymáshoz hasonlítani és mégis MacDonald ma nagyon hasonlít ahhoz a professzorhoz, aki 1918-ban Washingtonból ha nem is Londonba, de Párisba hajózott és hozta a tízennégy pontot, amelyeknek alapján a világháború vérfolyamát a béke tengerébe akarta levezetni.

A tízennégy wilsoni ponton kapva-kapott a kifáradt világ és sietve békét kötött — a tízennégy pont kikapcsolásával. Valahogyan így jár majd MacDonald is. Elvitte a maga politikai tízennégy pontját néhány héttel ezelőtt Rómába és most elviszi a maga tízennégy gazdasági pontját Washingtonba és a világ — rövidesen! — meg is egyezik. Meg egyezik MacDonald nélkül és MacDonald ellenére!!!

Ahhoz a megegyezéshez, amelyet politikailag kötnék, semmi köze sem lesz az Európai Egyesült Államok eszmemenetének és ahhoz a békéhez, amelyet gazdaságiakban teremtenek, vajmi kevés köze lesz a szabadkereskedelem cobdeni tervének. Kétségtelen, ideig-óráig rendet teremthetne ez a tervezett béke, de a béke nem egyéb, mint szerződés. A szerződés pedig nem más, mint a szerződő felek szabad és egyező akaratnyilvánítása.

Erről — ez csak világos! — a mai viszonyok között szó sem lehet.

Először is, nincs szabad akaratnyilvánítás, másodsor meg, ha volna is, nincs, mert nem is lehet, egyező akarat.

Itt békét csak erőszakkal lehetne teremteni és mivel az erőszakot nem lehet majdnem két milliárd emberre rákényszeríteni, nem véletlenszerű az, hogy az államok rendre-sorra a diktatúra eszközéhez folyamodnak.

Ha mindannyian egyakaratra jutni nem tudunk, legalább mi magunk, az egyes államok, jussunk egyetlen akarat parancsszáva alá.

A diktatúra és a diktatúrák nem szeszélyek. A diktatúra a mai termelési és elosztási káoszban szükségesszerűség. Mussolini valójában nem tett egyebet, mint kopírozta Lenint és Hitler sem tesz mást, mint másolta Mussolinit. És a jugoszláv diktatúra és a magyar és a készülő osztrák, meg a lengyel, meg a többi, csak árnyalatban divergálnak. Voltaképpen mindannyian azt hangsúlyozzák, hogy a fennálló rendben belül békésen megegyezni nem lehet, tehát erőszakot elő és vele-általa diktálni, amíg lehet.

A diktatúra voltaképpen tehát nem egyéb, mint a tömegforradalom ellenkező pólusa és mivel a tömegforradalmat nem kívánja a rend és a rendszer, kénytelen diktatúrákat kitenyészteni, hogy elnyomja velük a fellököző forradalmakat.

A hatvanhétéves öreg ur, James Ramsay MacDonald, most beszállt Noé bárkájaiba és Washingtonba hajózik az olajjával. Elismereendő a tédethajlító, ahogyan kora és betegsége ellenére meg és csinálja, naiv és kedves, ahogyan hirdeti és ahogyan csinálja.

Sürgönyöket küldözget, szép szavakat diktál toliba, a tavaszi napsütésről elmélkedik, sőt a végén még odaáll a hangosfilm-felvető gépjé elé is és üzen.

Nem hoz szerződéseket és egyezményeket, de reméli, hogy lelkiekben megállapodik Roosevelttel és így biztosítja a világ gazdasági konferencia sikerét, — így mondja a masinába, a felé tekintő tömegeknek adresszáltan és közben, míg hajózik, dirrel-durral, gérrrel-garral itt is, ott is kiterbelyesedik a ma helyesnek vélt „megoldás”: egy-egy nagyobb diktatúra.

Most az osztrák diktatúra következik. És utána a többi. És a diktatúrák után — ezt a történelem tanítja — ismét a tömegek akarat: a demokrácia következik.

MacDonald mégsem olyan naiv, mint amilyennek látszik.

(h. s.)

Lengyelország kardjára üt

Varsó, április 20.

Matusevsky ezredes, volt lengyel pénzügy-miniszter, aki régebben Lengyelország budapesti követe is volt, a Gazetta Polskában fel-tűnést keltő cikket ír. Az ezredes szembeszáll a revízió gondolatával és különösen éles hangon kijelenti, hogy a revízióról Lengyelország nem tárgyal és nem is fog. Zaleszki külügyminiszter álláspontján áll, aki ehhez a kérdéshez nem akart még hozzászólni sem.

— Mindenki, — mondja az ezredes, — aki a revízió gondolatát felveti, Lengyelország fegyvereivel találja magát szemben.

A kivénült arany

Nemrég egy érdekes hír járta be a világsajtót. Egy amerikai vegyész-mérnök, majd egy német is, megállapította, hogy a vas, amely az emberiséget oly régóta hűségesen szolgálja: elvényt, kifáradt s a tudományak mielőbb gondoskodni kell, hogy helyébe valami új, jobb, frissebb ércet teremtsen, amely a világot képes legyen újabb évezredekig, fokozottabb igényeknek megfelelően szolgálni. A vas erre már képtelen. Előregedett, elvényt.

Megállapították ugyanis, hogy a repülőgépek 700 kilométer óránkénti sebességéhez közeledő rekordja a motorhoz felhasználható acél nagyon rövid, pár napi használat alatt tönkretenné. A vasat tehát s ennek fiát, az acélt, a tulhajtott sebességgel rohanó kor teljesen kihasználta, megemésztette, miáltal sürgős helyettesítésre szorult.

No, de itt van az emberiség örök bálványja: az arany, ez talán fiatal maradt a rohanó évezredek alatt? Semmiesetre sem.

Az arany sokkal öregebb, mint szegény elvényt szürke társa. Sok ezredév mult el megjelenése óta a földön, csak sokkal kényelmesebben élt szürke társánál. Amíg a vasat a türelmetlen ember folyton furta, faragta, kiozta, céljaira felhasználta, addig halványarcu társa, a sárga arany, a Krózosok és más gazdagok kincstárainak csendes ölen pihent, dolog és munka nélkül, akárcsak napjainkban is. Legfeljebb egészségügyi sétaikat végeztetnek vele egyik világrészről a másikba, akkor is csak repülőgépen, vagy luxuszöszökön.

Mindig nagy tiszteletet élvezett és nagyon sokra becsülték, ma sincs eldöntve, nem érdemén felül-e?

Jöttek azonban szomorú évei a világesodáknak, s ahogy mindenkinek pusztulni kezdtek, amik emberileg szépek és jók voltak, úgy sor került a világ ősi bálványára, az arany nimbuszára megtépázására is.

A javak: az emberi munka termékei gyorsabb tempóban szaporodtak, mint az aranyé, a földi javak értékmerője, amely a bányászat csökkenése miatt ezen hivatását betölteni nem tudja.

Letört, elvényt és sok gondot okoz a gondolkodó főeknek, mivel helyettesítsék.

Igazi értékmerőnek minden időben kerestül az arany csak úgy feleltethetett volna meg, ha minden termelvényt, gyártmányt, házat, földingatlant, szóval minden értéket szinarannyal lehetett volna fizetni, avagy legalább is 100 százalékgig szinarannyal fedezett papírpénzzel.

De, hol van az a matematikus, aki csak hozzávetőlegesen is ki tudná számítani, hogy a földkerekség összes arany mennyisége hogyan áll arányban az élő emberiség összjával, vagyonával, bankbetéteivel, stb., stb.-vel.

Azt hiszem, hogy itt az eredmény csak ezrelékben lenne kifejezhető.

Szomorúan illusztrálja ezen állításomat az Egyesült Államokban az elmúlt hetek folyamán lejárt bankkrízis, melynek kitűdött, hogy a világ leghatalmasabb államában a bankbetéteknek valóságos aranyfedezete 5.6 százaléka.

Ha tehát hűséges és becsületes jóbarátunk, a vasérc előregedett s ezt a fizika már be is bizonyította, hogyne volna öreg és fáradt az immár muzeumba való, de az emberiséget még mindig bolondító arany.

Avagy tagadhatná ezt valaki? Annak szíves figyelmébe ajánlom a világ első valutáját, az angol fontot, vagy a világot szintén uraló másik valutát, a dollárt.

Mindkét ideális értékű pénzre egyedül az arany rémuralma tudott homályt vetni.

Mintán azonban a világ még mindig tehetetlen e despotával szemben, kénytelenek vagyunk uralmát nyögni. Miatta voltak és lesznek a háborúk s miatta fog az embervér még sokáig patakokban folyni. — vajjon ki tudja meddig?

(L. a.)

A német álláspont a leszerelési konferencián

Berlin, április 20.

Nadolny, genfi meghatalmazott miniszter, Németország delegátusa a leszerelési konferencián most, a konferencia megindulása előtt ismét leszerelte a német álláspontot.

— Németország, — mondotta Nadolny, — a leszerelési konferencia hitelezője, amely ré-

gen esedékes követeléseit szeretné behajtani. Németország a leszerelési konferencia javaslataival szemben csak a felét követeli annak, amennyire a többi államok fegyverkeznek és megvan győződve arról, hogy így is a nemzetek megtalálják a maguk védelmi és biztonsági feltételeit.

Öngyilkosságba menekült egy magyar arisztokrata a tébolyda előtt

Budapest, április 20.

Zichy István grófot, aki most 47 éves, családja éveivel ezelőtt, mint javíthatatlan iszákost, a Lipótmezei tébolydába záratta, Zichy Istvánt nemrégiben, mint gyógyultat a tébolydából elbocsátották és egyideig úgy nézett ki, hogy tényleg meg is gyógyult.

A legutóbbi időben ismét erőt vett rajta az iszákosság és a családja elhatározta, hogy az angyalföldi tébolydába zárattja. A gróf ezt megneszelte és megszö-

kött. Napok óta már hirt sem hallottak felőle.

Ma reggel Törökbálint községének határában az egyik árokban a csendőrök eszméletlen állapotban megtalálták gróf Zichy Istvánt. A hatósági orvos megállapította, hogy lúminálai mérgezte magát és ereit is felvágta.

Életveszélyes állapotban Budapestre szállították, ahol a Rókus-kórházban helyezték el.

A csehek letartóztatják a német nemzeti szocialistákat

Prága, április 20.

Hemmersdorffban (Gablonz mellett) egy ifjúsági otthonban végzett házkutatásnál

huszonöt német ifju-nemzeti szocialistát őrizetbe vettek és a reichenbergi kerületi bíróságra szállították be.

Valamennyiüket a köztársaság védelméről szóló törvény 2. és 17. paragrafusába ütköző cselekményekkel vádolják.

Falkenauban Wirth Gyulát, a német nemzeti szocialista párt vezérét a pártirodában tartott házkutatás után letartóztatták és az égeri kerületi bíróságra szállították be.

Rómában megnyílt a nemzetközi gazdasági konferencia

A megnyitó beszédet Mussolini mondta

Róma, április 20.

Ma délelőn nyitották meg Rómában a Nemzetközi Gazdasági Konferenciát. A király is jelen volt. A megnyitó ünnepségen Mussolini beszélt, aki kihangsúlyozta, hogy a gazdasági összeműködésnek a jobb politikai légkör az előfeltétele. Ezek a nemzetközi találkozások,

— mondotta Mussolini, — arra hivatottak, hogy ezt a jobb politikai légkört megteremtsék. Ennek a jegyében indul most a washingtoni konferencia is.

Utána Göring német miniszter beszélt, aki azt fejtette, hogy nem lehet gazdasági béke addig, amíg a politikai békét meg nem teremtik.

Rövidesen kilencezer munkással dolgozik a Skoda-gyár

250 millió csehekrona értékű lengyel megrendelés

Prága, április 20

A Socialdemokrata, a cseh-német szocialdemokrata párt hivatalos közlönye, szerint a pilseni Skoda-művek ezidő szerint 600 munkást foglalkoztatnak, de a közeljövőben ismét munkába hívják azokat a munkásoknak egy részét, akiket elbocsátottak.

Számítani lehet arra, hogy 9000 lesz a Skoda-gyár munkáltszáma.

Ha új rendelések érkeznek, a létszámot tovább emelnék. Lengyelország 250 millió cseh korona értékű megrendelést tett és Csehszlovákiának is van megrendelése a gyárnál. Ezenkívül még két államnak van megrendelése, a lap azonban ezt a két államot nem nevezi meg.

A francia export csökkenése

Páris, április 20.

A francia export csökkenéséről van alkalmunk pontos kimutatást közölni. Néhány szám eléggé hangzatosan fejezi ki a francia ipar hanyatlását.

Az év első két hónapjának kiviteli összességét, néhány év hasonló időszakával összehasonlítva, világos képet nyerünk.

Év	január, február	millió frank
1929		7819
1930		7752
1931		5351
1932		5375
1933		3050

A francia export csökkenése leginkább a textiliparban mutatkozik és nem kevésbé az ugynevezett luxuspárban, melyre mindinkább kevesebb piac áll rendelkezésre.

A budapesti nyomdászok dolgozni akarnak május elsején

Budapest, április 20

A budapesti nyomdászok ma bejelentették a szocialdemokratapárt központi vezetésénél, hogy az eddigi szokástól eltérően május elsején dolgozni akarnak.

A központi vezetés a bejelentést tudomásul vette és erre engedelmet adott.

Budapesten érdeklődünk aziránt is, hogy miért nem akarja a szocialdemokrata munkásság a május elsejét megünne-pelni, de e kívánság indoka Budapestén e pillanatban még ismeretlen.

A vasutal szerződéses viszonyban álló vállalatok alkalmazottai féléru jeggyel utazhatnak

Bukarest, április 20

A CFR igazgatósága rendeletet adott ki, amelynek értelmében Mindazon erdélyi iparvállalatok és bányák alkalmazottai, amelyek a vasutal szerződéses viszonyban állnak, ezáltal féléru utazhatnak.

A féléru jegyre a vasut igazolványokat bocsát ki úgy az alkalmazottak, mint családtagjaik részére.

Spanyolországból kiutasítják, aki hitlerista

Páris, április 20.

Az Echo de Paris madridi jelentése szerint Baumann Adolf német tanárt a spanyol belügyminisztérium politikai igazgatás miatt kiutasította az országból. A kiutasítás állítólag azért történt, mert Baumann San Jago di Compostellában spanyol fordításban előadta Hitlernek egy nyilatkozatát a nemzetiszocialista párt számára verbuváló saját hozzájárásával.

A Vatikán és a német katolicizmus

Róma, április hó 20

Papen alkancellárnak Pacelli bíboros-államtitkárral folytatott megbeszéléseivel kapcsolatban közlik, hogy a Vatikán az az álláspontja, hogy a német katolicizmus csak önálló pártként maradhat fenn és azt a Hitler-mozgalomnak nem szabad magába olvasztania.

Páratlan banditátamadás a Missisipi partvidéken

Missisipi, április 20

Missisipi partvidékeinek három városát nagy veszedelem fenyegeti.

Mintegy háromszáz felfegyverkezett rabló jelent meg ezekben a városokban, ahol is a gátrókat lefegyverezték és dinamittal nagyobb rést hasítottak a folyam védművében.

Ez a megrongált vízmű most azzal fenyegeti a partvidéket, hogy a víz előnti.

Hat petrozsényi bányász borzalmas szerencsétlensége

Bukarest, április 20

Megrázó szerencsétlenség történt Petrozsényban. Hat bányász, valószínűleg munkanélküliek, leszálltak az ugynevezett titkos bányába, ahol szénét akartak eladás céljából összeszedni. Mintán a tárna, ahol dolgoztak, csak gyengén volt „kifáztva”, szénfejtés közben az egyik oldalfalról omlás keletkezett s ez mind a hat munkást maga alá temette.

Két embert hosszas mentőmunkálatok után súlyos sérülten kiszabadítottak, négynek már csak a holtteste került elő.

VILÁG-MÁRKA!

„OLLA”

GUM.

Egészsége érdekében óvakodjék súlyú utánzatoktól

A sváb néptanács választási eredménye

Temesvár, április 20.

A sváb néptanács választásának végleges eredménye a következő:

A Volksgemeinschaft listája, amelynek Muth Gáspár dr. a vezetője, 17 ezer szavazatot kapott. Ez a szavazatok 42 százaléka s mintegy 66-68 mandátumnak felel meg. Az ifjú svábok és a sváb szociáldemokraták egyesült ellenzéke, élükön Beller Hans szerkesztő-listavezetővel, 14 ezer szavazatot kapott, ami 43-49 mandátumot jelent. A horogkeresztes svábok, akiknek Möller Károly ezredes a listavezetője 10 ezer szavazatot — 36-37 mandátumot — kaptak.

A bányai népművelés mintegy 60-70 százalékból vett részt a választásokon s így a sváb politika csak mind a három frakció egyöntetű és harmónikus munkájával érhet el eredményeket. Az együttműködés azonban nem nagyon valószínű.

Megtalálták az Akron roncsait

Washington, április 20.

Ma reggel véletlenül megtalálták az Akron roncsait.

A Sagamore nevű vontatógőzös jelentette ma reggel Newyorknak, hogy Atlantic Citytől északra és huszonöt mérföldnyire megtalálta az Akron roncsait. A fedélzetről azonnal buvárok szállottak le a tenger fenekére és megállapították, hogy az Akron a tenger fenekén kitűnően lehet látni.

A szerencsétlenül járt léghajó roncsainak kiemelése minden előkészület megtörtént.

Osztrák politikusok Budapesten

Bécs, április 20.

Buresch, volt kancellár és Kohlmann volt osztrák pénzügyminiszter a közel napokban Budapestre utaznak. Utjuknak az a célja, hogy Budapesten eloszlassák azokat a rémhíreket, amelyek ott Bécs felől forgalomban vannak.

Budapesten ugyanis Ausztria belső politikai és közbiztonsági állapotát illetően olyan hírek vannak elterjedve, amelyek Bécs idegenforgalmát nagyon megcsendesítették. A két miniszter azért utazik Budapestre, hogy a magyarokat felvilágosítsa: Bécs továbbra is tart karokkal várja az idegeneket.

Zsidóellenes zavargás Csernovicban

A járókelőket inzultálták, az üzleteket kifosztották

Csernovic, április 20.

Bukovina fővárosában az elmúlt éjszaka súlyos zsidóellenes botrányok játszódtak le. A zavargások még a déli órákban kezdődtek, amikor a város közepén több zsidó járókelőt megtámadtak és véresre vertek a tüntetők.

Este 8 órakor mintegy 250 revolverekkel és puskákkal felszerelt egyenre megrohant a főutcákat és agyba-főbe verte a sétáló polgárokat.

Több száz ember sebesült meg. Természetesen a régi recept szerint, összerombolták az üzleteket is. Az egyóra hosszat tartó zavargások során több revolverlövés dördült el.

Az utcákat a kivezényelt karhatalom csak esti tíz óra tájban tisztította meg, 20 egyént vére őrizetbe, akik között több ukrán és német fiatalember is van. Majdnem mindegyiknél kampószerzetet találtak. Az egyik letartóztatott, akit azon csíptek rajta, hogy a járókelőkre tüzelt, bevallotta, hogy a revolvért a cizista székéből kapta.

A zavargások során az üzleteket kifosztották. Az egyóra hosszat tartó zavargások során több revolverlövés dördült el.

A Führer születésnapja

Németország londoni követe lemondott

Hösch követ levonta a londoni demars konzekvenciáit

Berlin, április 20.

Hitlernek ma van a születésnapja. Egész Németország ünnepli a kancellárt, az ünnepségek sorát Róma nyitotta meg, ahol a német-olasz kolónia emlékeztetése tette ezt az ünnepséget azzal, hogy meghívta arra a még mindig Rómában tartózkodó Göring minisztert.

Az ünnepség szónoka természetesen Göring volt. Ünnepi beszédében Göring mindenekelőtt megállapította, hogy Hitler egyéni nagysága jelentőséget adott a nemzeti forradalom múltjának, jelenének és jövőjének. Megállapította, hogy a forradalom célja a német

egység megteremtése. A program pedig mindössze egyetlen szó: Németország!

— A forradalom, — mondotta Göring, — az emberek lelkében folyik le, míg ezzel szemben 1918-ban a forradalom nem volt egyéb, mint lázadás. Lázadás volt, mert ez a forradalom mit sem épített. Kitéptük most a német történelemből ennek a szégyennek és gyalázatnak lapjait és ezzel Hitler vezetése mellett új fejezetet kezdtünk.

Az ünnepi estén Göring után még Papen helyettes kancellár és Hassel római német nagykövet beszéltek.

Miért távozott a londoni követ

Hösch és kormánya között azonban az ellentétek nagyon kiéleződtek.

Hösch a továbbiakban sem azonosította magát Hitler londoni lépésével és az ellentétet úgy oldotta meg, hogy Hösch követi megbízatását visszavonják.

Hösch majdnem egy évtizedig volt Németország párisi követe, a legnehezebb időkben teljesített Párisban szolgálatot és az, hogy az ellentétek, különösen a békekötés utáni első esztendőben nem robbantak ki élesebben, annak köszönhető, hogy Hösch büles mérséklése tanúsított és az ellentéteket igazi diplomata módjára mindig el tudta simítani. A

Hitler-rezsim Párisból Londonba irányította Hösch, aki Londonban Neurathot, a mostani külügyminisztert váltotta le.

Hösch távozásával, — így hírlik, — Neurath odahagyja a külügyminiszteri tisztséget és visszatér Londonba nagykövetség, viszont a külügyminiszterséget Papen, a jelenlegi helyettes kancellár vállalja.

Ezzel a kormányon belüli ellenzék meggyengül. Neurath nem tartozott szorosban még Hugenbergékhez sem. Császárpárti volt ugyan, de nem azonosította magát száz százalékosan a koalíció eszméivel. Az első hat hét alatt nem is mutatkozott, külpolitikai akciókban nem vett részt. Ha a külpolitikában történt valami, azt eddig is inkább Papen csinálta.

Neurath érzi, hogy nem kapott csak társat, de vele nem nyert hatalmat és Hitler is szívesen veszi ezt az incidenst, mert a koalíció egy ballasztját ilyenformán szabadul.

Megtörtént tehát a diplomáciai pályától, Neurath Londonba megy és Papen lesz a külügyminiszter.

A német diplomáciában ettől függetlenül is változás áll be.

Dirksen moszkvai követet Tokióba helyezték át. Viszont Moszkvába Nadolny megy, a genfi meghatalmazott miniszter, Németország leszerelési delegátusa, aki pedig a leszerelési konferencián nagyszerűen megtárgyalta a helyét.

MEGTALÁLTÁK A KÖNIGSBERGI ROHAMOSZTAG PARANCSNOKÁNAK GYILKOSÁT

Még 1932. nyarán történt, hogy Reintze Ottó rohamosztag parancsnokot a választások során meggyilkolták. A rendőrség most nyomára jött a gyilkosnak. A gyilkos Polleit Richard kommunista, aki beismerte vallomást is tett. Elmondta még Polleit, hogy a gyilkosságot Caspari községi ügyvéd felbujtására követte el.

Ezt a vallomását Polleit a lakásán tette, ahonnan a rendőrség emberei az ügyészség fogházába akarták kísérni.

Utközben azonban Polleit szökni próbált, mire a rendőrök utána lőttek. A golyók találta és Polleit összerogyott és meghalt.

A rendőrség ezután letartóztatta Caspari ügyvédet is.

aki azonban a cellájában felvágta az ereit. Öngyilkossági kísérletét észrevették és megmenekítették. Az ügyvéd hatalmas vérvesztéssel szenvedett és nem sok remény van arra, hogy felépüljön.

AZ ANGOL FÜGGETLEN MUNKÁSPÁRT ÖSSZEFOG A KOMMUNISTÁKKAL A FASIZMUS ELLENI HARCBA

A független munkáspárt angolai csoportja kedden éjszaka titkos gyűlést tartott. Kiszivárgott hírek szerint a független munkáspárt elhatározta, hogy összefog a kommunista párttal és azokkal együtt küzd azért, hogy a fasizmust letörjék. Ez az összefogás a gyakorlatban nem sokat jelent, de mint szimptóma igen érdekes.

TAMÁSI ÁRON:

SZINES BESZÉD a budapesti rádióról

Budapest, április 20.

Most, április első hetében, erdélyi hetet rendezett a budapesti rádió. Költségtünetek eddig is szorítottak itt helyet s a tavalyi drámai magvakat is csiréztattak, szépprózáink azonban csak most kerültek bemutatásra. Figyelemesen, sőt jótékony propagandával történt ez. A bevezetőn kívül hét prózairól olvastam fel a mikrofon előtt.

En évekkel ezelőtt még egyszer olvastam volt fel íten s ez a legkedvesebb emlékeim közé tartozik. De nem is csoda, mert drága apáknak, Benedek Eleknek a vezetésével és a széki író- és művészcsoport néhány tagjával vonultam be ide. Sokat vándoroltunk mi abban az időben, bátor és nemes szellemet igyekeztünk képviselni, haragudtunk és vídámkodtunk a pódiumokról. Végre eljutottunk a rádióhoz is. Itt otthonosan és barátságosan felolvastuk a dolgainkat és pénzt kaptunk. Szépségek voltak! En felolvasás előtt még a kabátomat s a galléromat is levettem: részint azért, hogy ilyen ártatlan mókával is mulattassam Elek bácsit, másrészt pedig, mert nekem is tetszett, hogy végre kényelmesen és feszítenél szólhassak a közönséghez.

Ez a mostani dolog már sokkal hivatalosabb volt. Ugy kezdődött, hogy a rádió egyik rendezője, az erdélyi származású Csanády György felvetette az ötletet, azt megmondta Somogyvárynak, s aztán tudtuk mi azt a földrajzból, hogy miképpen keletkezik a lavina. Csanády írt nekem egy levelet, amelyben a következő erdélyi írókat vetette fel, belső megbeszélés után: Szentimrei Jenő, Berde Mária, Gyallai Domokos, Molter Károly, Tabéry Géza, Nyirő József és én. Mivel én akkor éppen itt voltam Pesten, mint most, hozzám fordultak és megkérdezték, hogy mit

szólok a névsorhoz s nincs-e ezzel szemben ellenvetésem. Nekem a névsor általában tetszett, legfeljebb Gyallai ellen szólhattam volna, nem azért, hogy ő hasonló helyzetben biztosan szólna ellenem, hanem inkább azért, mert az erdélyi próza igazán nem duzzogna, ha ő nem képviselné. Azonban távol álltam a gondolatától is annak, hogy szóljak ellene; utóvégre eleget igyekezett ő is valamit írni, dalmilag tenni s hogy ez nem sikerült, az nem az ő hibája, hanem a tehetségtelenségé, amely éppen elég istenátka lehet az ember feje felett. Inkább azt mondtam tehát, hogy ez mind kitűnő ember, csak hogy az olyanoknak, mint Kós Károly, Szántó György, Kacsó Sándor és Ligeti Ernő, nem szabadna ki maradni. Ez a javaslatom nagy gondot okozott, mert legfeljebb nyolc hely állott rendelkezésre, de végül is a már elmult összeállításban valahogy megoldották.

A felolvasások jórészt magam is hallgattam, de én nem vagyok olyan közönség, aki örökösen kifogásolnivalót keresen s így még a Gyallai propaganda-dolgozatát sem tartom károsnak, különösen öreá nézve.

Az én felolvasásom szombat este nyolc órára volt kitűzve s én már pénteken éjjel felutaztam Kolozsvárról, mert már bankhivatalnok koromban megszoktam a pontosságot. Szombat délelőtt jelentkeztem is Somogyvárynál, aki éppen Nemzeti Színház-beli bemutatója után állott néhány nappal és nagyon kimerültenek látszott. Szép sikeréhez gratuláltam és örömmel állapítottam meg, hogy még az ugynevezett baloldali lapok is szépen írják három egyfelvonásos darabjáról, pedig ő nem volt soha baloldali. Bezzeg rólam nem írának így a jobboldali lapok, gondoltam, de nem szóltam semmit, nehogy izgatásnak látszódnék a dolog. Azután elmentem a mű-

sorgondozó szobába, ahol egy kedves hölgynek meggyújtottam a cigarettaféjét és elkértem a beküldött kéziratok közül azt, amit felolvasásra elfogadtak.

Aztán elmentem ebédelni, de nemigen tudtam enni, mert akivel együtt tudtam volna, az nem volt velem. S bár törődött voltam az éjjeli utazás miatt s új cipőm is rágt a bokámat, mint engem az irigyek, azért mégis munkához láttam ebéd után. Ismét legelőtem vídám elbeszélésemet, amit este kellett felolvasnom. Más nem gépelte volna le, de én már tizenkét éve ugyanahogy írodalomból élek s nem csinálhatom úgy, ahogy jón, hanem csak teljes fegyverzetel. Az íráson rövidítem meg kellett, szavakat, és kifejezéseket ki is hagyni. Mert például a mikrofonba nem lehet felolvasni annak a mondatomnak második felét, amelyben az iparos mester azt mondja az én fiatal hősömnek, hogy „egy ilyen értelmes fiú nem menjen papnak!” Van is valami igaz ebben, mert ha nyilvánvaló volna, hogy csak buta fiatalember megy papnak, akkor ez a papok kasztjának a tekintélyét egyáltalában nem szolgálná. De mind ezeken kívül volt egy más okom is arra, hogy újra írjam a novellát: az ugyanis, hogy határozottan ki akartam tüntetni, hogy az elbeszélésnek vége van akkor, amikor csak-ugyan vége van. Nem olyan könnyű dolog ez. En azonban mindenképpen meg akartam oldani, mert valahányszor felolvasást hallgattam a rádióon keresztül, mindig azt hittem, hogy amikor a felolvasó elhallgatott, akkor nem szépszerével lett vége a dolognak, hanem megütötte egyszerre hirtelen a guta, vagy elrángatták hirtelen a mikrofon elől s csupán a tiszteletdíjra való tekintetből nem kiabált. En nehéz feladatomat úgy oldottam meg, hogy az elbeszélés végére odatettem, hogy: szusz! De nem ilyen egyszerűen, mert ez csináltság lett volna. Hanem beléscsúsztam én ezt a novellába is, úgy tüntetvén fel a dologot, hogy a szereplő mekánikus mesternek szavajárása volt az, hogy „szusz”. Így aztán egészen természetesnek hangzott, amikor a tanulóknak székely inas átveszi a gazdájától ezt a szót s mivel az utolsó szó a novellá-

ban az övé, azt mondja, hogy: szusz!

Ilyenformán, írodalom-erkölcsileg és ember-számítás szerint jól megoldván a dolgot, nyugodtan vártam az esti nyolc órát. Előbb még kimentem az állomásra, hogy a jegyemet, amivel tovább hajóztam utazni, lepecsételtessem. Gondoltam, hogy ez nem feltétlenül szükséges, de vannak tapasztalataim az emberek felől s tudom, hogy élvezettel kölnék belém, hacsak éppen lehet. Az állomárról visszajövet vettem egy kis doboz Kaliment cukorkát, melyről az üzleti életben azt hirdetik, hogy szónokoknak és meghílt embereknek nélkülözhetetlen. Ezt a cukorkát szopogattam és úgy mentem gyalogosan a Rádióhoz, kedves börténkámval a hónyom alatt, a mit egy ismeretlen norvég tengerész szerzett nekem, olyanformán, hogy én írtam róla egy cikket s a cikkért honorárium fejében kaptam a tászkát.

Még volt nyolcig egy negyedórám, amikor beértem a Rádióba. Megkérdeztem a portást, hogy hol lehet várakozni, mire ő visszakérdezte tőlem, hogy a nyolcórás felolvasó vagyok-e? Mondtam, hogy igen, mire azt válaszolta, hogy illeik csak le az előcsarnokban egy padra, mert nagy építkezések folynak a Rádióánál s így városzoba nincsen. Ahol azonban ilyen jó előcsarnok van, ott városzoba nem is kell, hacsak az előkelőbb felolvasóknak nem. Itt ültem tehát, tovább szopogattam a cukrot s közben a Szántó Gyurka szép írását olvastam, amelyben azt mondja el, hogy miképpen vakult meg. Végre nyolc óra előtt egy perccel felszólított a portás, hogy menjek fel az emeletre, a felolvasó szobába. En felmentem, de ahogy kinyitottam az ajtót, néhány pillanattal még visszatartottak, mert éppen valami bemondás történt és beléköszönhettem volna. Aztán belétem a felolvasó szobába, a kedves és fiatal speaker-hölgynek s egy férfinak, aki a készülékkel bábárlta, bemutatkoztam, aztán a hölgy a karosszékre mutatott, amely ott állott a mikrofon előtt, majd bemondta, hogy az én felolvasásom következik. En leültem a karosszékre és olvasni kezdtem.

Furcsa dolog az efféle.

A BIRODALOM EGESZ TERÜLETÉRE BEVEZETIK A NUMERUSZ KLAUZUSZT

Egyébként ma Berlinben minisztertanács volt, amelyen a numerusz klauzusz törvényjavaslatát tárgyalta le. A kormány ugyanis bajor és porosz mintára az egész birodalomra szóló érvénnyel be akarja vezetni a német egyetemeken a numerusz klauzusz.

KÉSZÜLÖDIK-E FRANCIAORSZÁG AZ ELZÁSZI HATÁRON?

A Paris Midi feltűnésteltető cikket közöl, amelyben azt írja, hogy a francia hadvezetőség már készülődik az elzászi határon, hogy a „nemzetiszocialista banda megdöglött betörésének elejét vegye”.

A középben álló lapok ezzel szemben megállapítják, hogy tudomásuk szerint a német nemzetiszocialistáknak nincsenek ugyan ilyen szándékai, de a németországi események a francia kormány részéről figyelmet és figyelembevételt igényelnek.

EGYSÉGESÍTIK A TÖRTÉNELEM-TANÍTÁST

A numerusz klauzusz általánosítása után újabb törvénytervezeteket készítenek, amely ugyancsak a német oktatásügyet akarja reformálni. Egyelőre a tervet illetőleg csak Braunschweig tárgyal, de akár a numerusz klauzusz esetében, a mennyiben Braunschweigben ezt az újabb újítást megvalósítják, a birodalom „utánamegy”.

Braunschweigben most arról van szó, hogy a közoktatásügyi kormány rendeletet ad ki, amely a tartomány egész területén egységesíti a történelemtanítást.

NEMETORSZÁG TOJÁST ÉS GYÜMÖLCSÖT AKAR EXPORTÁLNI

A mezőgazdaság megsegítésével egyidejűleg az önellátás programját is kereszttül akarja vinni a német kormány. Rendeletet adott ki, amely azt követeli, hogy a farmok anyagainak frissítését fel, mert a kormány nemcsak azt akarja, hogy Németország ezentúl ne importáljon tojást, hanem az a terve, hogy tojás-felesleget produkál, amelyet azután külföldre szállít.

Ugyanígy rendelet jelent meg a gyümölcs- és zöldségtermelést illetően is. Itt előlegeket és segélyeket ad a kormány mindaddig, amíg a gyümölcstermelés úgy fel nem fejlődik, hogy Németország gyümölcsben is exportképes lesz.

Hadbíróság elé kerülnek a csernovici tüntetők

A többszáz sebesült között románok is vannak

Bukarest, április 20.

Lapunk más helyén megemlékeztünk már arról a zsidóellenes botrányról, amely Csernovicban játszódott le s amelynek az első hírek szerint többszáz sebesültje van. Újabb jelentés szerint Mironescu belügyminiszter, aki szerdán tért vissza Szinajából Bukarestbe, részletesen tájékoztatta magát a történetekről. Miután Csernovicban ostromállapot van, az

ügyben a katonai hatóságok fognak eljárni. Részletes jelentés a hadügyminisztériumból lapzártáig még nem érkezett a történetekről. Jellemző, hogy a sebesültek közül csomó román. Ugyanis a tüntetők, akik között a bukovinai betörtársadalom több tagja szerepelt, oly hevenyén hajtották végre hazafias műveletét, hogy nem volt ideje kellőképpen kiválogatni áldozatait.

Peking megadja magát

Japán repülők már bombázzák Peking elővárosát

Peking, április 20.

A kínai hadvezetőség hivatalos jelentése szerint kedden délelőtt japán repülők jelentek meg Peking elővárosa felett és megkezdtek a város légi támadását. Más forrásból származó jelentések szerint a kínai kormány elrendelte, hogy Pekinget harc nélkül adják át a japán csapatoknak. Peking kapitulálása órák kérdése.

Pekinget már körülzárták a japán csapatok

A japán hadsereg főparancsnokságának hivatalos jelentése szerint a katonai csapatok az előrenyomulásuk során birtokukba kerítették a Csiao és Tunsao közötti országutat.

Ezzel Peking körülzárásának stratégiai művelete befejezést nyert.

A kínai csapatok most már Pekingtől vissza sem vonulhatnak. Bekerítésüket nem kerülhetik el.

Ebből a hadmozdulatból meg lehet állapítani, hogy a japán előrenyomulásnak most már további céljai is vannak, mint Peking.

A cél Kalgan városa, amelyet azért akarnak elfoglalni, hogy ezzel teljesen megszakítsanak minden közlekedési lehetőséget Kína és Oroszország között.

Ezzel a várossal Mongolország kapuja Japán kezébe kerül.

OROSZORSZÁG KITER A JAPÁN PÁNNAL VALÓ HÁBORÚ ELŐL

Londoni jelentések szerint Oroszország a közöttük és Japán között felmerült konfliktust úgy intézi el, hogy kiter a háborus feszültség élezése elől.

Ma Londonban a legkonkrétabb formában azt beszélik, hogy

Oroszország eladja a kínai vasutaknál levő érdekeltségét Mandzsuriának.

A vételár — mondja London — 25 millió font lenne. Ezzel szemben tokiói források úgy tudják, hogy 100 millió yent kér Oroszország kelet-kínai részéért. Érdekes ebben a tokiói jelentésben az, hogy a japán távirati ügynökség ezzel megerősíti a londoni híradást és maguk is úgy tudják, hogy Oroszország a vita-anyagot megvételre felkínálta, de nem hajlandó a háborus kockázatot vállalni.

A belpolitika hírei

Bukarest, április 20.

A politikai élet a husvéti szünet után élénkülni látszik. A kormánypárt még e hét folyamán vezetőségi ülést tart s ezután egybe hívják a párt végrehajtóbizottságát is, hogy az a Maniu—Vajda—Mihalache között felmerült ellentétéről döntsön.

A SKODA-FRONTON

a szenzáció erejével hatott az az újság, hogy Zaletzkyt kiadják Csehszlovákiának. A csehek azzal indokolták a kiadást, hogy Zaletzky a Skoda-gyárral szemben is visszaéléseket követett el 95 millió lej erejéig és cseh bíróság elé akarják állítani.

Egyébként a Skoda-gyár a Zaletzkytálalt titkos íráskor megfektetését a román hatóságok rendelkezésére bocsátotta. Ez az engedékenység azután, hogy Baleanu román őrnagy a siffrekulcsot már megfektette, az eső után köpönyeg-cselekedet látszatával hat.

Baleanu őrnagyot alezredessé léptették elő.

GHELMEGHEANU

államtitkár a tegnapi jelentések szerint, amint azt meg is irtuk, lábát törte. Az államtitkárt szerdán egy bukaresti szanatóriumba szállították, ahol megállapították, hogy lábtörés nem volt, az államtitkár csak súlyosabb zúzódást szenvedett.

LUGOSIANU

kereskedelmi miniszter a közeljövőben tartja esküvőjét Stelian Popescu leányával. A tanúk Vajda és Duca lesznek. Tehát a két államférfiu egy helyen mégis csak összetalálkozik. A násznapot Titulescu vállalta.

ZALETZKY ÉHSZÉSZTRAJKBA LÉPETT

Zaletzky kedden éhszétrájkot kezdett. A sztrájkot azzal indokolja, hogy a vizsgálatot a katonai hatóságok feleslegesen elhúzzák.

TITULESCU ÉRKEZÉSE

Titulescu szombaton délelőtt érkezik vissza Bukarestbe.

Puaux bukaresti francia követ elutazott új állomás helyére

Bukarest, április 20

Puaux bukaresti francia követ, akit ismeretesen Bécsbe helyeztek át, szerdán délután 5 órakor elhagyta a román fővárost.

Római zárándokok sulyos szerencsétlensége

Róma, április 20.

Sulyos szerencsétlenség történt a Rómába vezető siennai országúton, ahol egy 30 zárándokot szállító autóbusz felborult és maga alá temette utasait. Tizenhat utast sulyos belső sérülésekkel kórházba szállítottak.

A svájci magyar borház sikkasztóját a bécsi hatóságok Magyarországnak adják ki

Budapest, április 20.

Az ismeretes magyar borház-panama ügyében gyanúsított Laskay Dénes sorát illetően, mint a Neues Wiener Journal értesül, döntött az osztrák igazságügyminiszter. A döntés szerint Laskayt nem Svájcban adják ki, hanem Magyarországnak, még pedig azzal az indoklással, hogy Laskay kilaletását előbb kérte Magyarország és így ennek az államnak kellett a gyanúsítottat kiszolgáltatni.

Laskay Dénest holnap adják át a magyar rendőri hatóságoknak Hegyeshalomnál.

— Akinek a gyomra fáj, bélműködése megreked, mája megnagyobbodott, étvágya nincs, emésztése elgyengül, nyelve fehéressárga, annak naponta egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet rendbehozza az emésztését és jó közérzetet teremt. Kórházi bizonyítványok elismerik, hogy a Ferenc József víz biztos és kellemes hatása következtében állandó használatra rendkívül alkalmas. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

A szatmári gazdák az új konverziós törvény ellen

Szatmár, április 20.

Jelentette a B. L., hogy Szatmáron a gazdák magánbetegségélyzőjét meg akarták alakítani. Ez a betegségyőző pénztár azonban az orvosok ellentállásán meghiúsult. Az alakulat ennek ellenére sem szűnt meg, hanem beleolvadt a szatmári Gazdasági Egyesületbe és annak egyik alosztályaként működik.

Ez az egyesült gazdasági alakulat ma népes gyűlést tartott, amelyen a megjelent közép- és nagybirtokosok a legélesebben állástfoglaltak a konverziós törvény ellen. A felszólalók dr. Kölcsey Ferenc birtokossal az élükön megállapították, hogy az új konverziós törvény a száz holdon felüli birtokosokat a konverzióból a szó szoros értelmében kismizte.

A megjelent földbirtokosok leszagezték, hogy annak ellenére, hogy a konverziós törvényt a parlament megszavazta, a birtokos osztálynak változatlanul harcolni kell azért, hogy a törvényt tsmét módosítsák és ez alkalommal a száz holdon felüli birtokosokra is tekintettel legyenek.

BUDAPESTI NEMZETKÖZI

MAJUS 6-15 VÁSÁR MAJUS 6-15

TÖBB MINT EZER GYÁROS ÉS IPAROS KIÁLLÍTÓ TÖNÉGARUK — MINŐSÉGI CIKKEK MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI EXPORTÁRUK BEMUTATÓJA

EXPORTÜZLET

PENGŐ ELLENÉBEN

Nagyszabású divatfelvonulások — Kosmetikai kiállítás — Repülőgépek kiállítása — Bélyegkiállítás és bélyeggyűjtemény — Telepítési és építkezési kiállítás mintatanyá — Öntözés, fűtés — Baromfi és apró állatkiállítás — Borscsoport — Kisipari galéria Háztartási csoport

Nagyszabású utazási-, vizum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárgázolványok alapján május 1-20-ig

Vásárgázolvány és felvilágosítás kapható: BRASSÓBAN: „Europa”, Korona-szálló, Hermes B. ról de Voiaj és Cassa de Schimb-nél, Calea Regale Ferdinand 13. és az Agens des Wagon - Lits-nél, Str. Porțil (Korona-szállóval szemben.)

Asíra (Apolló) Mozdó

BRASSÓ, Telef. 564

Április 21-étől, PÉNTEKTŐL, a legnagyobb UFA-SLÁGER

„A FEHÉR DÉMON”

Főszerepben:

Hans Albers, Gerda Maurus, Trude von Molo.

A szünetben fellép „A denevér”

A helyes út

szép fehér fogak bírására
következő: Nyomjon egy adag
Chlorodont-fogpépet a szája
Chlorodont fogkefére (speciális kefe fogazati sőrétől
kefelje azután fogorait minden oldalán, alulról fel-
felé is és öblítse ki száját gargarizálás közben Chloro-
dont-szájvízzel! alaposan. A hatás meglepő lesz!

Chlorodont használatát még azáltal is kellemes, hogy
nem habzik szappan módjára és hogy pompás bor-
menta aromája frissítőleg és üdítőleg hat. Chloro-
dont-fogpép egy tubus 32.— Lei és 20.— Lei. Chloro-
dont-fogkefe 42.— Lei, gyermekek számára 30.— Lei.
Chlorodont-szájvíz, üvegre 98.— Lei és 48.— Lei.
Mindentűt kapható. Ezen hirdetés beküldése ellenében
ingyenesen küld egy próbatubus Chlorodont-fog-
pépet a Chlorodont S. A. R. czág, Grasse, Francia

SZŐKE SZAKÁLL

MAGDA SCHNEIDER, HERMAN THIMIG szenzációs operettje:

Egy éjszaka angyala

ÁBRAHÁM PÁL slágerzenéje.

A visszavonányított ökör

Az exportszindikátus megöli az állattenyésztést

A Székelyföldön egyáltalán nem lehet értékesíteni az állatállományt

Csikszereda, április 20.

A székelyföldi közgazdasági élet kétségbeesetten áll. A fűrészgárak állanak, következetesen a fejsze is iétlenségre van kárhoztatva. A földek silányak, csak az esetben lehetne kihozni valamit belőlük, ha megfelelő műtrágyázással segíthetné elő tulajdonosuk termőképességüket, de hol van erre pénz?

Egyetlen gazdasági ág, melyből még pénzt csinálhatna a székely, az állattenyésztés volna, de itt is céltudatosnak látszó, leküzdhetetlen akadályokkal állanak szembe a gazdák. Nem tudják értékesíteni állományukat. A heti és országos állatvásárokon alig cserél egy-két állat gazdát. Idegen kereskedőt látni sem lehet, pedig néhány évvel ezelőtt az exportörök közvetítői a Székelyföldről szedték össze a kiszállításra preparálandó marhaállomány túlnyomó részét.

Hogy mi az oka ennek, erre igen élesen világít egyik, a helyzettel ismerős hivatalos egyén.

— Törvényes keretek között, bizonyos érdekcsoportok nyomására, — fejt ki szakszerű véleményét informátorunk —, megalakult az úgynevezett exportszindikátus, mely intézmény diktátori hatalmat nyert az állatpiacon. E szerencsétlen alakulás vezetett a mai rettenetes állapotokhoz, hogy a székely nem tud tudni fölöslegesen állatállományát. A kikkendészen alapuló intézmény rövid néhány év alatt tönkre fogja tenni az utóbbi időkben szép fejlődésnek indult székelyföldi állattenyésztést.

— Mert a szindikátus tagjai túlnyomó része az okiráltságból rekrutálódik. Így a konkurrencián kívül álló vállalat érdek-szférájából Erdély kiesett.

— Nemzetgazdasági szempontból rettenetes hiba volt egy ilyen kizárólagos jogokkal felruházott tőkepénzes csoport kezébe fektetni le egy egész ország állattenyésztését. Nem az a fontos e kereskedelmi vállalatnak, hogy az ország fölöslegesen állatállományát elhelyezzék, hanem a nyereség, ezt pedig könnyű szerrel el is érik.

— A közelmúltban a szindikátus központja megbízást adott közvetítőinek, hogy Csik- és Háromszék megyéből vásároljanak exportra 140 pár hizott ökröt kilonkénti elősúlyban 12 lejes árban. Az alsziki gazdáknál 200 pár hizott ökröt vart vevőre amikor az exportörök megérkeztek. Látna a nagy kínálatot, csak 10 lejt ígérték az állatok kilójáért. A gazdák 12 lejre, tehát azon az áron, mely a szindikátusnak megfelelt, tartották állataikat. A kereskedők bizonyára már utközben értesültek, hogy Háromszéken még több hizott ökröt vár gazdára és így nem értékék többet érték. Amint utólag értesültem, tényleg Háromszékről szerezték be az állatokat kilonként 8 lejes árban.

— Más vevő nem jeletkezett és így a csikiak kénytelenek voltak ökreiket, melyekbe gabonatermésük túlnyomó részét beleölték, visszavonányítani, hogy gába foghassák. Mi sem természetesebb, hogy az eset után egyetlen csiki gazda sem foglalkozik ökrözéssel.

— De így állunk a sertésenyésztéssel is. Régebben, amíg a szindikátus nem vette át a diktátori hatalmat, aradi és báni kereskedők vásárolták össze igen jó, de sovány sertésállományunkat. Ök kihizlalták és exportálták. Most egy dara-

bot sem lehet eladni. Már nem is igen tenyészítik, csak éppen házi szükségletre, hisz az ára annyira lesüllyedt, hogy azt sem fizeti ki, amit megesszik.

— Ezeknek a szomorú állapotoknak könyörtelen következményei már is mutatkoznak. Az utóbbi időkben szép lendületnek indult állattenyésztéssel felhagytak a gazdák. Nem törődik senki faj-állatja van-e, vagy nem, amire még a múlt években igen nagy súlyt fektettek. Tisztán ígás szempontból nézik az állatokat. Így rövid időn belül olyan visszaesés fog mutatkozni, mely felülmúlja a legpesszimistább fantáziákat is.

— A bajok leküzdésében igen nagy

szerepe volna az egyes mezőgazdasági kamaráknak. Sarkakra kellene állaniok és az állattenyésztés megmentése érdekében követelni az exportszindikátus megszüntetését, vagy legalább tisztességes kontingentálást vásárlás szempontjából az ország összes megyéire.

— Azonban a kamarák sem tesznek semmit. Különösen a csiki nem, mely tisztán arra rendezkedett be az interimárbizottság vezetése alatt, hogy a békási gazdáknak hetenkint egyszer előadást tartson, a csikszeredai háztartási iskolát segélyezze és leveleket rajzoljon. A székely gazdák érdeke már nem izgatja.

A nyilatkozat igen szomorú égboltot rajzol a székely gazdasági élet jövője fölé. Különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy naponta újabb és újabb közterhekkel sújtják a gazdaságilag teljesen támasz nélkül álló székelységet, tisztába jövőnk, hogy ezt az örült zuhanást csak a legerélyesebb összefogó cselekvés akadályozhatja meg, ehhez azonban, sajnos, nem igen lehet hivatalos támogatást ki-csökkentőlni és így önállóan kell megcsinálni, de minél hamarabb.

SPORT

A magyar vívók nyerték meg a Harden-kupát

Montecarlo, április 20

Négy nemzet nagy vívóversenye, a Harden-kupáért óriási meglepetéssel végződött.

Ausztria, Franciaország, Magyarország és Olaszország válogatott kardvívói indultak a versenyen. Magyarországot négy fiatal vívó képviselte, közülük háromnak ez volt első nagy versenye és a magyar szövetség inkább tanulási céllal küldötte ki őket. A fiatalok kitűnően megállot-

ták helyüket: győztek.

Magyarország mindhárom mérkőzését megnyerte. Az olaszokat 9:7, az osztrákokat 10:6, a franciákat 15:3 arányban verték. Az osztrákok kitűnő szereplése is nagy meglepetés volt.

A magyar csapat (Kabos, Rajcsányi, Zirczy, Maszlay), az olaszoktól hódította el a kupát, akik, ha most győztek volna, végleg birtokukba vették volna a vándorszerleget.

Elmaradt a Budapest-Erdély asztalitenisz-verseny

Kolozsvár, április 20

A husvéti ünnepekre Budapest-Erdély asztaliteniszversenyt terveztek, azonban a budapestiek az utolsó percben lemondottak a versenyre. Így a kolozsvári egyesületek, az aradi Hakoah és a lugosi Germania mérkőztek egymás között szépszámu közönség előtt.

A verseny tegnap éjjel félkettőkor ért véget Melepetés volt Pop Viktor tavalyi bajnok szereplése, aki összes versenyét elvesztette. Részletes eredmények:

A csapatversenyben 1. Victoria Kolozsvár, 2. Hakoah Arad, 3. Haggibbor Kolozsvár.

A férfitársasban 1. Pop Jonel-Bálint Viktoria, 2. Pop Viktor-Ponta Arad, 3. Vladone-Bekő Viktoria.

Férfi egyesben 1. Ponta Arad, 2. Bekő Viktoria, 3. Holtversenyben Szántó Arad és Bálint Viktoria.

II. osztályban 1. Pop Jonel Viktoria, 2. Pop László KAC, 3. Erős G. Haggibbor.

Ifjúságban 1. Pop Jonel 2. Erős Géza, 3. Bocsánczy KAC.

Rövid sport hírek

Nyugati labdarugókörökben sokat beszélnek Nyugateurópa-Középeurópa válogatottjainak mérkőzéséről. A tervezgetők már csapatokat is állítottak össze. Nyugat csapatában két francia, öt spanyol, két holland és két belga játékos

Felső szabászati és divat-akadémia

București, I., Str. Lipsani 18.

Április 24-én kezdődik a gyorstanfolyamok utolsó, idei sorozata.

A próba- és minta-kurzusok június 26-ától július 15-ig tartanak.

Vizsgák július 16-án.

Ezek a kurzusok a legpraktikusabbak, különösen a vidéki tanítványok számára, akik egyetlen uttal végezhetik a tanfolyamot és is tehetik a vizsgát.

Siessen, biztosítsa jövőjét. Tanuljon meg egy szép, és szolid mesterséget: nődivat, model, fehérnemű, férfiruha, katonai egyenruha szabását.

Beiratkozások naponta.

Kívánságra díjtalan prospektusokat küldünk.

trák, Meazza olasz, Sindelar osztrák, Abeglen II. svájci, Orsi olasz.

Az amerikai középiskolások atlétikai eredményei a következők: 100 yard 9.6 mp. 220 yard 21.2 mp. 440 yard 48.8 mp. diszkosz 46.40 méter, gerely 59.50 méter, távolugrás 710 cm., magasugrás 193.5 cm., rudugrás 412 cm. Ezeket az eredményeket 1932-ben érték el.

A Budai 11. kapusa, Hóri, átment az Ujpesthez.

Saling, a losangelesi olimpia 110 méteres gátfutásának győztese, Missuriban autószerencsétlenség következtében meghalt.

Csiszár magyar hivatásos ökölvívó harmadik mérkőzését Pönisch német bajnok ellen kiütéssel nyerte meg.

Alsórákoson az ottani Bazalt labdarúgócsapat a homoród-kőhalomi Lomás-t 3:1 (0:1) arányban legyőzte. A vezetőgól Lomás érte el Klorovics révén, a Bazalt góljait Lászlóffy, Aracsy és Nemes rúgták.

Petrozsényben a resicai UDR vendégszerepelt két napon át. Mindkét nap vereséget szenvedett a Jiul-tól. Első nap Jiul-UDR 1:0 (1:0), második nap az eredmény 5:1 (0:0) volt.

TENISZ- és ATLÉTIKAI

felszerelések a legolcsóbbak

TRITSCH-nél

BRAȘOV

Kolostor-u

Viszonteladóknek engros-árak.

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár R. t. közlése 1932. évi zárszámadásáról

6 millió lejt meghaladó tiszta nyereségből, megfelelő tartalékolások után, 4% osztalék kifizetésére tesz javaslatot — Szemelvények az igazgatóságnak folyó év április 25-iki közgyűlésén előterjesztendő jelentéséből

Évek óta eseményszámba megy országunk egyik legjelentősebb intézetének, az Erdélyi Bank mérlegének közzététele. A mai gazdasági viszonyok közepette, amikor a világgazdasági válság elérte tetőpontját, amikor ennek hatása alatt hozott adósvédelmi törvények a pénzügyi helyzetet túlnyomó részét tértelenségre kárhoztatták és a hiteléletet megbénították, fokozott érdeklődésre tarthat számot ez a mérleg, amely bizonyítást tesz arról, hogy a kellő megalapozottság, körültekintő üzletvezetés és előrelátó üzleti politika még az ilyen súlyos viszonyok közepette is kielégítő eredményeket tud teremteni.

Lapunk más helyén közöljük az intézet mérlegét és meghívóját a folyó év április 25-én megtartandó közgyűlésre.

A bank zárszámadásaiból mindenekelőtt kellemes feltűnést kell hogy keltsen a banknak tekintélyes mobilitása, amely abban nyilvánul, hogy 104 millió lej készpénzállománya mellett 422 millió lej fizetett vissza, mely könnyen mobilizálható váltóanyagot kezel, túlnyomó részben kereskedelmi tárcaanyagban, amelyek együtt a mérleg szerinti 640 millió lejes betétállagnak 82 százalékát fedezik. A bank 1931. január 1-én 1.329.000.000 lej betétet kezel, amelyből két év alatt, 1932. december 31-ig 688.912.000 lejt fizetett vissza, tehát korábbi betétállományának 52 százalékát, történt ez a visszafizetés újabb hitelek igénybevétele nélkül, amely körülmény a bank rugalmas és körültekintő üzletvezetését igazolja. Ennek a teljesítménynek meg is volt a hatása, mert a betévközönség újabb rétege fordult bizalommal az intézethez, az 1931. évben 351.466.000, az 1932. évben pedig 209.654.000 lej új betétet helyezvén el a banknál. Ez a betétközönség tette lehetővé azt, hogy akkor, amikor az ország legtöbb intézeténél a hitelélet csaknem teljesen szűnt meg, az Erdélyi Bank az 1931. évben 600 millió lej, 1932. évben pedig 125 millió lej új hitelt folyósí-

tott az ország legjobb és még dolgozó rétegeinek. Ez a kettős üzletállománybeli belső mozgás tette lehetővé azt is, hogy a bank a kihelyezési állományát a fedezetek és mobilitás, a betétállományt pedig az állandóbb jelleg szempontjából az új gazdasági viszonyokhoz idomítsa, amely körülmény jogos reményt nyújt arra, hogy az Erdélyi Bank, amely a tűzpróbát eddig is jól állotta, a jövőbe is bizalommal tekinthessen.

Mivel az intézet kihelyezési állománya két év alatt körülbelül a felére csökkent és mert a különféle törvényes korlátozások az egyéni bankári jövedelmeket is hátrányosan befolyásolták, csökkent a kereseti lehetőség is, amelyet azonban megfelelő költséggazdálkodással az intézetnek ellensúlyoznia sikerült; szemlélteti ezt az a körülmény, hogy míg 1930. évben az intézet költségvetésének 16 millió lejtől kezdve, az 1932. évben ezek 9.5 millió lejtől apadtak.

A mérleg szerint mutatkozó 6.236.000 lej nyereség felosztására vonatkozólag a megfelelő osztalék levonása után, az eredménynek több mint felét a különféle tartalékalapok, köztük a tisztviselői nyugdíjalapnak újabb 500.000 lejjel való gyarapítására fordítják, amely tartalékolások által a 82 millió lejes alaptőkének 50 százalékát meghaladó megakaratásokat eszközölt az intézet rövid néhány év alatt.

Az igazgatósági jelentés dicsőreleg emlékezik meg az Aradon, Brassóban, Nagyváradon, Szatmáron, Nagyszebenben, Temesváron és Marosvásárhelyen működő fiókjairól, amelyek a megnevezett viszonyok közepette piacaik és körzeteik közgazdasági életének normalizálódásához jelentős mértékben hozzájárultak. Az Erdélyi Bank mérlege, melyet az igazgatóság képviselőletében Mocsonyi Antal elnök, Conrad Ottó igazgatósági tag és Hargitay Bertalan vezérigazgató írtak alá, 782.598.000 lej aktív vagyont tüntet fel.

A PÁRISI MINTAVÁSÁR-RA

MÁJUS 13-29

MEGY EZ ÉVBEN, MINDEN ERDÉLYI KERESKEDŐ ÉS IPAROS VÁSÁRLÁSÁIT ESZKÖZÖLNI

1932-ben 390.000 m² / 7750 kiállító / 2.000.000 látogató

A vásárigazolvány tulajdonosainak jelentékeny egyéni utazási kedvezmények vannak. Társasutazás Kolozsvárról

Vásárigazolványok és felvilágosítások:

AGENT COMMERCIAL DE FRANCE, 1. STR. MATIA, CLUJ.

MEGHÍVÓ

AZ ERDÉLYI BANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR R. T., CLUJ

1933 április 25-én, délután 5 órakor, székházában: Clujon, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 32. szám alatt tartja

38-IK ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT,

melyre a t. részvényeseket meghívjuk.

TARGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése az 1932. üzletéről.
2. A felügyelőbizottság jelentése.
3. Az 1932. évi mérleg- és veszteség-nyereségszámla jóváhagyása és határozathozatala a nyereség felosztása tárgyában.
4. Határozat a felmentvény megadása tárgyában.
5. Az alapszabályok módosítása.
6. Igazgatósági tagok választása.
7. Felügyelőbizottsági tagok választása és tiszteletdíjának megállapítása.

FIGYELMEZTETÉS! Felkérjük t. részvényeseinket, hogy amennyiben a közgyűlésen résztvenni kívánnak, szíveskedjenek az alapszabályok rendelkezése értelmében részvényeiket legkésőbb 1933. április 24-ig a bank főpénztáránál, vagy valamelyik fiókjánál, átvételi elismervény ellenében, letenni.

AKTIV

Mérleg-számla 1932 december 31-én

PASSIV

Készpénz és bankári követelések	104,432.705'50	Részvénytőke	82,000.000 —
Értékpapírok	9,888.915 —	Tartaléktőkék:	
Váltótárca	422,074.826 —	Rendes tartalékalap	16,500.000 —
Adósok	228,291.462'23	Kétes követelések tartalékalapja	19,151.843'99
Ingatlanok	650,366.288'23	Ingatlan értékcsökkenési tartalékalap	2,000.000 —
Ovadékok	17,910.703 —	Nyugdíjalap	4,500.000 —
		Betétek	42,151.843'99
		Viszleszámított váltók a Banca Națională a României-nél	640,088'620'68
		Átmeneti tételek és kamatok	9,565.270 —
		Nyereség	2,556.858 —
		Ovadékok	6,236.019'06
	782,598.611'73		782,598.611'73

Az ellenőrzésért:

I. Peirean

igazgató, jogosított könyvelő.

Az igazgatóság nevében:

Anton Mocsonyi de Foen

Conrad Otlo

Hargitay Bertalan

A könyvelésért:

Szabó Márton

cégjegyző, jogosított könyvelő.

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznapi: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7.50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Negyszerű hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény.

Vétel-eladás

FERFIZOKNI, valódi Makó-flor, hatszoros talppal, 4 pár 100 lej. Franz Gross kötött-áruháza, Brassó, Kapu-utca 38., az udvarban. 1523

Eladó egy hat hengeres jókarban lévő luxus autó, Oakland mintájú, Halmágyi György, Str. Iuliu Maniu No. 62. 1986

Veszek

TÖRMEK ARANYAT

— magas napi áron, — minden mennyiségben. — Órák ékszerek, látszerészeti cikkek mélyen leszállított áron kaphatók. FUHRMANN JÁNOS BRASSÓ, KAPU-UTCA 4. SZÁM.

Állást nyer

GESUCHT

tüchtiger, erfahrener

Walk- und Appretur-Meister

bewandert in Woll-Haibwoll-Waren, Streich- und Kammgarnen, Maentel etc. — Ausführliche Offerte samt curriculum vitae, Zeugnisabschriften, Lichtbild. Angabe von Referenzen und genauen Gehaltsansprüchen. Intreprinderile

S. FILDERMAN, Bacău

Baromfitenyésztés, kert és egyéb gazdasághoz magános ur husz holdas tanyán város közelében szakavatott nőt keres, aki háztartást is vezetne. Részletes ajánlatok 1979. sz. alatt a kiadóban.

Lakás

ÜZLETHELYISÉGET keresünk Kapu-utcaiban. Klein Simon, Brassó, Kapu-utca 33. 1988

Szép fekvésű lakás: 4 szoba, mellékhelyiségekkel kiadható. Brassó, Jorga-sor 12. 1987

Levelezés

Koronától taxin vasutig, sinéknél eltűnt hölgyet nagyon kérem, sétáljon sokat. 1985

BJRI NÉNI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ara kötvé 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

PUSZTAI BÉLA

közkezdelt cigányprimás minden este a

PEST ÉTTEREM-ben

BRASSÓ, VASUT-UTCA

MUZSIKÁL

KITŰNŐ BOROK!

Primăria Municipiului Braso

No. 8463—1933

serv. economic.

ARLEJTÉSI HIRDETMEY

A városi tanács állandó választmányának határozata alapján ezennel közhírré tesszük, hogy j. év június hó 12-én d. e. 11 órakor a városi polgármesteri hivatalban nyilvános árlejtés lepecsételt, bélyeggel ellátott ajánlatokkal fog tartatni, az új városi pádoghid részére szükséges felszerelések szállítása és berendezése céljából (vágófelszerelések, hűtőköszülékek, elkülönítési berendezések, központi fűtés, meleg- és hideg vízzel való ellátás, villany és egészségi felszerelések).

A munkálatok értéke kb. 20 millió lej. Az átadás időpontja: egy év a szerződés megkötése után.

A közelebbi feltételek, a terv és a költségelőirányzat a városi mérnöki hivatalban tekinthetők be.

Az árlejtésen csak olyan cégek vagy vállalatok vehetnek részt, amelyek bizonyíthatják, hogy már hasonló munkálatokat végeztek.

Az ideiglenes óvadék az ajánlott munkálatok értékének 5 százaléka.

Az árlejtés a nyilvános számvitelről szóló törvény 88—110 cikkeinek valamint a hivatalos lap 127—1931 számában kihirdetett általános szabályok alkalmazásával tartatik.

Brassó, 1933 április 12.

Primar:

Dr. C. Voicu mp.

Secretar General:

Socaciu mp.

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó R-t. Braşov—Brassó.

Biri néni

szakácskönyve a legjobb és mégis a legolcsóbb. Ismét kapható mindenütt. Kemény kötésben 100 — lej. Postán utánvétellel szállítja a

Brassói Lapok Könyvosztálya.

AZ ÉRELMESZESÉDÉS

GYÓGYÍTÁSA ÉS KEZELÉSE

Irta: DR. BUCSÁNYI GYULA e. t. tanácsos, főorvos. — Ara 45 lej. — Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában, Brassó.

Prof. Dr. WILHELM STEKEL

A MODERN HÁZASSÁG

Fordította és jegyzetekkel ellátta:

Dr. GÄRTNER PÁL ideggyógyorvos.

Kivonat a mű tartalomjegyzékéből:

A házasság formai alakulásai. — A feleség felszabadítása. — Az otthon érzése a boldog házasság alapja. — Lelki szerelem. — A szerelem alkotó részei. — A mintaházasság követelményei. — A szerelem kikristályosodása. — Csalódott szerelemek házassága. — Meddig mehet az őszinteség házastársak között? — A házibarád. — A monogámia a kultúrember ideális célja. — A nemek teljes egyenjóság. — A próbaházasság és meghatározott időtartalmú házasság képtelensége. — A lakásinség káros befolyása. — Az anyósprobléma. — Születések korlátozása. — A nevelés reformja a házasság legmegfelelőbb előkészítése. — A jövő házasságának normája: mindent átfogó megértő, megbocsátó, fölfelé törekvő szerelem.

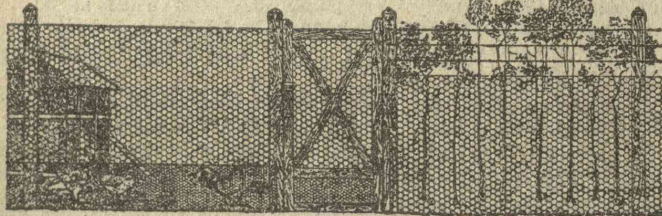
Kapható a

Ara 90 lej.

BRASSÓI LAPOK könyvosztályában.

Horganyozott drótkerítést

baromfifarmok, tenispályák, kertek bekerítéséhez a legjobb minőségben szállítunk, 3-50 m magasságig. Nem tévesztendő össze más silányabb gyártmányu anyaggal.

Elsőrangú minőség, tetszetős, tartós kivitel, olcsó árak.

PÁSZTORI & HETTMANN, sodronygyár, Brassó.

Felölősszerkesztő: Kocsis Béla